

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα Ανδρών και Γυναικών 2014-2017

Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΕΩΣ

Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα Ανδρών και Γυναικών **2014-2017**

Εισαγωγή

Από την ανάληψη της Προεδρίας από το Νίκο Αναστασιάδη, η Κυβέρνηση έχει θέσει μεταξύ των προτεραιοτήτων της τη διάχυση της Αρχής της Ισότητας σε όλους τους τομείς του κράτους και της κοινωνίας. Στα πλαίσια του πιο πάνω στόχου, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως (Μονάδα Ισότητας) προχώρησε στην ετοιμασία του νέου Στρατηγικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα Ανδρών και Γυναικών 2014-2017, το οποίο διαδέχεται το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα μεταξύ Ανδρών και Γυναικών (ΕΣΔΙ) 2007-2013.

2. Σύμφωνα με τη δήλωση του Υπουργού Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξης, κ. Ιωνά Νικολάου, το νέο Στρατηγικό Σχέδιο θα είναι στοχευμένο, ρεαλιστικό, θα επικεντρώνεται σε βασικούς στόχους προτεραιότητας και θα μπορεί να υλοποιηθεί στα πλαίσια των οικονομικών και διοικητικών δυνατοτήτων του κράτους. Το νέο Στρατηγικό Σχέδιο θα είναι τριετές, λαμβανομένων υπόψη των ραγδαίων οικονομικών εξελίξεων που δεν επιτρέπουν πιο μακροπρόθεσμο προγραμματισμό.

3. Είναι γεγονός ότι το νέο Στρατηγικό Σχέδιο θα υλοποιηθεί σε μία περίοδο οικονομικής κρίσης που χαρακτηρίζεται από σημαντικές δημοσιονομικές περικοπές, τις επιπτώσεις των οποίων υφίστανται εντονότερα οι γυναίκες. Η οικονομική κρίση αναμένεται να έχει επίδραση στην αύξηση του κινδύνου φτώχειας και στη μείωση των υπηρεσιών φροντίδας, με τις γυναίκες να επιφορτίζονται ολοένα και περισσότερο το βάρος της φροντίδας παιδιών, ηλικιωμένων και ατόμων με αναπηρίες.

4. Σύμφωνα με την Ενδιάμεση Έκθεση Αξιολόγησης της Προόδου Υλοποίησης του ΕΣΔΙ, η οποία διεξήχθη το 2011 και κάλυπτε την περίοδο 2007-2010, η υιοθέτηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα μεταξύ

Ανδρών και Γυναικών αποτελεί μια από τις σημαντικότερες πολιτικές εξελίξεις στον τομέα της Ισότητας Ανδρών και Γυναικών στην Κύπρο. Πρόσθετα, από την Έκθεση αυτή διεφάνη ότι η Κύπρος έχει επιτελέσει σημαντικό έργο στον τομέα της Ισότητας τα τελευταία χρόνια, αφού μεγάλος αριθμός δράσεων έχει υλοποιηθεί στον κυβερνητικό/δημόσιο τομέα, αλλά και στην κοινωνία ευρύτερα. Συγκεκριμένα, η μεγαλύτερη πρόοδος έχει σημειωθεί στους τομείς της προώθησης των γυναικών στην αγορά εργασίας και της καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών.

5. Επίσης, ιδιαίτερα σημαντική εξέλιξη αποτέλεσε η σύσταση διαφόρων διατμηματικών Επιτροπών για θέματα Ισότητας/Φορέων Ισότητας, όπως είναι η Επιτροπή Ισότητας των Φύλων στην Απασχόληση και Επαγγελματική Εκπαίδευση, η Συμβουλευτική Επιτροπή για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια και η Πολυθεματική Συντονιστική Ομάδα για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Προσώπων, στα πλαίσια των οποίων η συμμετοχή Γυναικείων και άλλων Μη-Κυβερνητικών Οργανώσεων είναι αυξημένη.

6. Παρόλα αυτά, η Ενδιάμεση Έκθεση Αξιολόγησης της Προόδου Υλοποίησης του ΕΣΔΙ κατέδειξε, μεταξύ άλλων, ότι: α) τα θέματα Ισότητας Ανδρών και Γυναικών συνεχίζουν να αντιμετωπίζονται ως «γυναικεία θέματα», δηλαδή θέματα που αφορούν μόνο τις γυναίκες και όχι ως ζητήματα που αφορούν την κοινωνία στο σύνολό της, β) δεν εφαρμόζεται γενικά η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου σε όλες τις πολιτικές (gender mainstreaming), με αποτέλεσμα να μην έχει καλλιεργηθεί κουλτούρα ισότητας και συλλογικής συνείδησης στον πολιτικό λόγο των κρατικών αξιωματούχων, των βουλευτών και των στελεχών πολιτικών κομμάτων, γ) θα πρέπει να ενισχυθεί άμεσα η Μονάδα Ισότητας και ο Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας με ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους και δ) θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή σε τομείς που επηρεάζουν άμεσα νοοτροπίες και αντιλήψεις, όπως είναι ο τομέας της εκπαίδευσης, των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και της συμμετοχής των γυναικών στα κέντρα λήψης των αποφάσεων.

7. Η λήξη του ΕΣΔΙ το 2013 συνέπεσε με την εξέταση της 6^{ης} και 7^{ης} Περιοδικής Έκθεσης της Κυπριακής Δημοκρατίας για την Εφαρμογή της Σύμβασης για την Εξάλειψη κάθε Μορφής Διάκρισης σε Βάρος της Γυναίκας (CEDAW) από την αρμόδια Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών (Γενεύη, Φεβρουάριος 2013) και ως τέτοια επέχει θέση τελικής αξιολόγησης του ΕΣΔΙ.

8. Σύμφωνα με τα Καταληκτικά Σχόλια της Επιτροπής CEDAW, η Κύπρος έχει σημειώσει σημαντικά βήματα στον τομέα της νομοθετικής και θεσμικής μεταρρύθμισης για την Ισότητα, καθώς επίσης και της διαμόρφωσης πλαισίου πολιτικών με την υιοθέτηση εθνικών σχεδίων δράσης που στοχεύουν στην εξάλειψη των διακρίσεων και στην προώθηση της Ισότητας Ανδρών και Γυναικών σε διάφορους τομείς. Επιπρόσθετα, η Κύπρος έχει προχωρήσει στην κύρωση αρκετών διεθνών συμβάσεων που αφορούν στα ανθρώπινα δικαιώματα.

9. Παρόλα αυτά, η Επιτροπή CEDAW των Ηνωμένων Εθνών επεσήμανε αρκετά κενά και αδυναμίες και έχει προβεί σε μία σειρά από εισηγήσεις που αφορούν:

- 1) στην αναβάθμιση/ενίσχυση του Εθνικού Μηχανισμού για τα Δικαιώματα της Γυναίκας και στον καλύτερο συντονισμό των Φορέων Ισότητας,
- 2) στην εξάλειψη των νομοθετικών διακρίσεων και στην παρακολούθηση της εφαρμογής των νομοθεσιών Ισότητας,
- 3) στη διαφώτιση/ενημέρωση της κοινωνίας και ιδιαίτερα των γυναικών για τα δικαιώματά τους, ώστε να προσφεύγουν στη δικαιοσύνη και τους νομικούς μηχανισμούς,
- 4) στην πρόληψη και καταπολέμηση όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών και ιδιαίτερα της εμπορίας προσώπων για σεξουαλική και εργασιακή εκμετάλλευση,
- 5) στη λήψη μέτρων θετικής δράσης και στην ευρύτερη ευαισθητοποίηση και ενημέρωση των γυναικών σχετικά με τα δικαιώματά τους αλλά και των δημόσιων και κοινωνικών φορέων σχετικά με την αναγκαιότητα της ισόρροπης συμμετοχής ανδρών και γυναικών στη δημόσια και πολιτική ζωή και γενικά στις θέσεις λήψης αποφάσεων,

- 6) στη λήψη μέτρων για την οικονομική ενδυνάμωση των γυναικών και ιδιαίτερα των ευάλωτων ομάδων και
- 7) στην εξάλειψη των στερεοτύπων και των κοινωνικών προκαταλήψεων σε θέματα φύλου.

10. Σημειώνεται πρόσθετα ότι, σύμφωνα με τα Καταληκτικά Σχόλια της Επιτροπής CEDAW, στον τομέα της Ισότητας τα δύο σημαντικότερα ζητήματα που θα πρέπει να αντιμετωπιστούν είναι η ενίσχυση του Εθνικού Μηχανισμού για τα Δικαιώματα της Γυναίκας και η καταπολέμηση της εμπορίας προσώπων, για τα οποία η Κυπριακή Δημοκρατία θα πρέπει να υποβάλει Έκθεση Προόδου εντός 2 ετών (2015).

11. Πέραν από τα σχόλια της Ενδιάμεσης Έκθεσης Αξιολόγησης του ΕΣΔΙ και των Καταληκτικών Σχολίων της Επιτροπής CEDAW, στην ετοιμασία του νέου Στρατηγικού Σχεδίου λήφθηκαν υπόψη προτάσεις και εισηγήσεις των Υπουργείων, των Φορέων Ισότητας, περιλαμβανομένης της Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και της Επιτροπής Ισότητας των Φύλων στην Απασχόληση και Επαγγελματική Εκπαίδευση, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Ακαδημαϊκών/Ερευνητικών Φορέων και των Γυναικείων και άλλων Μη-Κυβερνητικών Οργανώσεων.

12. Επιπλέον, για τη διαμόρφωση του νέου Στρατηγικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα Ανδρών και Γυναικών 2014-2017 λήφθηκαν υπόψη και άλλα Εθνικά Σχέδια Δράσης, περιλαμβανομένων των Εθνικών Σχεδίων Δράσης κατά της Εμπορίας Προσώπων 2010-2012 και 2013-2015, του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια (2010-2013), καθώς επίσης και Ευρωπαϊκές Νομοθεσίες και Πολιτικές, ιδιαίτερα η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Ισότητα μεταξύ Ανδρών και Γυναικών (2010-2015), η αναπτυξιακή στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Ευρώπη 2020» και το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για την Ισότητα των Φύλων 2011-2020.

13. Το νέο Στρατηγικό Σχέδιο αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για την προώθηση της Ισότητας Ανδρών και Γυναικών, δεδομένου ότι, πέρα από τη

στοχοθέτηση και προγραμματισμό δράσεων, θα συμβάλει στον ενδομηματικό και διατμηματικό συντονισμό των δράσεων και προγραμμάτων και στην παρακολούθηση και αξιολόγηση της υλοποίησης των δράσεων αυτών.

14. Με βάση τα πιο πάνω έχουν καθοριστεί οι ακόλουθοι έξι βασικοί στόχοι προτεραιότητας:

- 1) Αποτελεσματική προώθηση της Ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών/
Διοικητική Μεταρρύθμιση,
- 2) Εκσυγχρονισμός/Βελτίωση του Νομοθετικού Πλαισίου
- 3) Ισόρροπη Συμμετοχή στις θέσεις Λήψης Αποφάσεων,
- 4) Εξάλειψη/ Καταπολέμηση/Αντιμετώπιση της βίας κατά των Γυναικών,
- 5) Οικονομική Ενδυνάμωση των Γυναικών – Εξάλειψη της Φτώχειας
- 6) Εξάλειψη Στερεοτύπων και Κοινωνικών Προκαταλήψεων.

15. Ο κάθε στόχος προτεραιότητας αναλύεται σε ενδιάμεσους στόχους, δράσεις, φορέα υλοποίησης, χρόνο υλοποίησης, κοστολόγηση και δείκτες παρακολούθησης των δράσεων.

Στόχος 1: Αποτελεσματική προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών/ Διοικητική Μεταρρύθμιση

Σύμφωνα με τα Καταληκτικά Σχόλια της Επιτροπής CEDAW, η Κύπρος έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο στον τομέα της Ισότητας Ανδρών και Γυναικών τα τελευταία χρόνια με:

- α) την υιοθέτηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα μεταξύ Ανδρών και Γυναικών 2007-2013, το οποίο προήγαγε τη σφαιρική και συντονισμένη αντιμετώπιση των θεμάτων Ισότητας στην Κύπρο - κάτι που κατέδειξε άλλωστε και η Ενδιάμεση Έκθεση Αξιολόγησης του ΕΣΔΙ-,
- β) την υιοθέτηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια (2010-2013),
- γ) την υιοθέτηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης κατά της Εμπορίας Προσώπων (2013-2015), καθώς και
- δ) τη δημιουργία/σύσταση διαφόρων Φορέων Ισότητας, όπως είναι για παράδειγμα η Αρχή Ισότητας της Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η Συμβουλευτική Επιτροπή για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια, η Πολυθεματική Συντονιστική Ομάδα για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Προσώπων, η Επιτροπή Ισότητας των Φύλων στην Απασχόληση και Επαγγελματική Εκπαίδευση και η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών.

2. Παρά τις θετικές εξελίξεις, η Επιτροπή CEDAW εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι η Μονάδα Ισότητας/Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως στερείται ανθρώπινων και οικονομικών πόρων και ο Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας στερείται επαρκούς προβολής και εξουσίας για την αποτελεσματική εκπλήρωση της αποστολής του. Επιπλέον, σημειώνει την απουσία συντονισμού μεταξύ των διαφόρων φορέων Ισότητας, με αποτέλεσμα την υπερκάλυψη αρμοδιοτήτων.

3. Επιπρόσθετα, τόσο στην Ενδιάμεση Έκθεση Αξιολόγησης της Προόδου Υλοποίησης του ΕΣΔΙ, όσο και στο Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για την Ισότητα των Φύλων 2011-2020 τονίζεται η ανάγκη προώθησης της ενσωμάτωσης της

διάστασης του φύλου σ' όλες τις πολιτικές (gender mainstreaming) και σ' όλα τα επίπεδα στη Δημόσια Υπηρεσία. Συνεπώς, θεωρείται καθοριστικής σημασίας η προώθηση κατάρτισης και ευαισθητοποίησης των λειτουργών οι οποίοι είναι διορισμένοι σε θέσεις λήψης αποφάσεων στα διάφορα Υπουργεία.

4. Στα πλαίσια της χρηστής διοίκησης και καλύτερης διαχείρισης/αξιοποίησης των δημοσίων πόρων και λαμβάνοντας υπόψη τη μείωση του κονδυλίου του Εθνικού Μηχανισμού για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, τα τελευταία χρόνια λόγω των δημοσιονομικών περικοπών, προβάλλει έντονα η ανάγκη για επανεξέταση και επανακαθορισμό των Κανονισμών για Επιχορήγηση Οργανώσεων και δράσεων που προωθούν την Ισότητα μεταξύ Ανδρών και Γυναικών.

5. Με βάση τα πιο πάνω, στα πλαίσια του στόχου της Διοικητικής Μεταρρύθμισης για την Αποτελεσματική Προώθηση της Ισότητας μεταξύ Ανδρών και Γυναικών έχουν καθοριστεί οι ακόλουθοι ενδιάμεσοι στόχοι:

- 1) Ετοιμασία νέου Στρατηγικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα Ανδρών και Γυναικών (ΣΣΔΙ) 2014-2017.
- 2) Ενίσχυση – Αναδόμηση του Εθνικού Μηχανισμού για τα Δικαιώματα της Γυναίκας και Διορισμός Επιτρόπου Ισότητας.
- 3) Εκπαίδευση Δημόσιων Λειτουργών σε θέματα ισότητας και ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου σ' όλες τις πολιτικές (Gender Mainstreaming).
- 4) Αναθεώρηση κανονισμών για επιχορήγηση Οργανώσεων και δράσεων προώθησης της Ισότητας
- 5) Αποτελεσματικός συντονισμός φορέων ισότητας (Εθνικού Μηχανισμού για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων/Αρχής Ισότητας, Επιτροπής Ισότητας των Φύλων στην Απασχόληση και Επαγγελματική Εκπαίδευση κ.ά.) και
- 6) Προώθηση Καλών Πρακτικών.

Βασικοί Στόχοι/ Προτεραιότητες

Στόχος 1: Αποτελεσματική προώθηση της ισότητας Ανδρών και Γυναικών /Διοικητική μεταρρύθμιση					
Ενδιάμεσος στόχος 1: Ετοιμασία νέου Στρατηγικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα Ανδρών και Γυναικών 2014-2017					
	Δράσεις	Φορέας Υλοποίησης Υπουργείο/ Τμήμα/ Υπηρεσία	Χρόνος Υλοποίησης	Κοστολόγηση	Δείκτες Παρακολούθησης
1.1.1.	Διαβούλευση με Κυβερνητικά τμήματα, φορείς Ισότητας, Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) κ.ά. για ετοιμασία Στρατηγικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα Ανδρών και Γυναικών 2014-2017	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης (Μονάδα Ισότητας)	1ο εξάμηνο 2014		Αριθμός συναντήσεων
1.1.2.	Ετοιμασία προσχεδίου Στρατηγικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα Ανδρών και Γυναικών 2014-2017	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης (Μονάδα Ισότητας) σε συνεργασία με ανάδοχο φορέα	2ο εξάμηνο 2014	2950€	Προσχέδιο Στρατηγικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα Ανδρών και Γυναικών 2014-2017
1.1.3.	Έγκριση Σχεδίου από Υπουργικό Συμβούλιο	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης (Μονάδα Ισότητας)	2 ^ο εξάμηνο 2014		Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα Ανδρών και Γυναικών 2014-2017
1.1.4.	Ενδιάμεση υποβολή πληροφοριών στην Επιτροπή	Επίτροπος Νομοθεσίας Υπουργείο Δικαιοσύνης και	Μάρτιος 2015		Υποβολή Έκθεσης στη CEDAW για

	των Ηνωμένων Εθνών για την εφαρμογή της Σύμβασης για την εξάλειψη κάθε μορφής Διάκρισης σε βάρος της Γυναίκας (CEDAW) για Εθνικό Μηχανισμό για τα Δικαιώματα της Γυναίκας και Εμπορία Ατόμων	Δημοσίας Τάξεως (Μονάδα Ισότητας) Επίτροπος Ισότητας Υπουργείο Εσωτερικών			Εθνικό Μηχανισμό για τα Δικαιώματα της Γυναίκας και Εμπορία Ατόμων
1.1.5	Ετοιμασία 8 ^{ης} Περιοδικής Έκθεσης για την εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την εξάλειψη κάθε μορφής Διάκρισης σε βάρος της Γυναίκας (CEDAW)	Επίτροπος Νομοθεσίας Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης (Μονάδα Ισότητας), σε συνεργασία με όλα τα Υπουργεία και άλλους φορείς/Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις	Μάρτιος 2017		8 ^η Περιοδική Έκθεση CEDAW
1.1.6.	Ετοιμασία Έκθεσης Παρακολούθησης για την εφαρμογή του περί Ίσης Μεταχείρισης Ανδρών και Γυναικών (Πρόσβαση σε Αγαθά και Υπηρεσίες και στην παροχή αυτών) Νόμου του 2008 και υποβολή της στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως (Μονάδα Ισότητας) σε συνεργασία με ανάδοχο φορέα	Δεκέμβριος 2014	€2000	Έκθεση Παρακολούθησης για την εφαρμογή του περί Ίσης Μεταχείρισης Ανδρών και Γυναικών Νόμου του 2008

Ενδιάμεσος στόχος 2: Ενίσχυση – Αναδόμηση Εθνικού Μηχανισμού για τα Δικαιώματα της Γυναίκας

	Δράσεις	Φορέας Υλοποίησης Υπουργείο/ Τμήμα/ Υπηρεσία	Χρόνος Υλοποίησης	Κοστολόγηση	Δείκτες Παρακολούθησης
1.2.1	Διαβούλευση με Γυναικείες Οργανώσεις (Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις), κυβερνητικές Υπηρεσίες/Τμήματα και άλλους φορείς ισότητας	Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης και Μονάδα Ισότητας			Αριθμός λειτουργιών στον Εθνικό Μηχανισμό για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, Προϋπολογισμός Εθνικού Μηχανισμού για τα Δικαιώματα της Γυναίκας Αριθμός συναντήσεων για διαβουλεύσεις
1.2.2	Ετοιμασία έκθεσης/πρότασης για την αναδόμηση του Εθνικού Μηχανισμού για τα Δικαιώματα της Γυναίκας	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης (Μονάδα Ισότητας)			Έκθεση /πρόταση για την αναδόμηση του Εθνικού Μηχανισμού για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
1.2.3	Διορισμός Επιτρόπου Ισότητας Διορισμός Επιτρόπου Ισότητας ως Προέδρου του ΕΜΔΓ	Πρόεδρος της Δημοκρατίας Υπουργικό Συμβούλιο	Μάρτιος 2014 Ιούλιος 2014		

Ενδιάμεσος στόχος 3: Εκπαίδευση Δημόσιων Λειτουργών σε θέματα ισότητας/Gender Mainstreaming

	Δράσεις	Φορέας Υλοποίησης Υπουργείο/ Τμήμα/ Υπηρεσία	Χρόνος Υλοποίησης	Κοστολόγηση	Δείκτες Παρακολούθησης
1.3.1.	Ετοιμασία Σχεδίου Δράσης για την εκπαίδευση δημόσιων λειτουργών στην ενσωμάτωση του φύλου σε όλες τις πολιτικές.	Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης και Μονάδα Ισότητας/Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως σε συνεργασία με: Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Επιτροπή Ισότητας των Φύλων στην Απασχόληση και Επαγγελματική Εκπαίδευση και εμπειρογνώμονες	2014-2017		Σχέδιο Δράσης για την εκπαίδευση δημόσιων λειτουργών
1.3.2.	Σύσταση συντονιστικής ομάδας για παρακολούθηση υλοποίησης πιο πάνω Σχεδίου Δράσης	Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης σε συνεργασία με τα οικεία Υπουργεία	2014		Συντονιστική ομάδα
1.3.3	Εκπαιδευτικά προγράμματα για όλες τις βαθμίδες κρατικών λειτουργών και κυρίως των	Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης σε συνεργασία με τα οικεία	2014-2017		Αριθμός Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων

	αρμόδιων λειτουργών που διαμορφώνουν και υλοποιούν τον κρατικό προϋπολογισμό και τα στρατηγικά σχέδια ανάπτυξης σε θέματα gender mainstreaming και gender budgeting	Υπουργεία			Αριθμός συμμετεχόντων στα Εκπαιδευτικά προγράμματα
1.3.4	Κατάρτιση, ευαισθητοποίηση/εκπαίδευση δημόσιων λειτουργών, περιλαμβανομένων κατηγορών, εισαγγελέων, δικαστών και δικηγόρων	Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης σε συνεργασία με τα οικεία Υπουργεία	2014-17		Αριθμός συμμετεχόντων που έχουν εκπαιδευτεί Αξιολόγηση των στάσεων και αντιλήψεων των συμμετεχόντων πριν και μετά την εκπαίδευση

Ενδιάμεσος στόχος 4: Αναθεώρηση κανονισμών επιχορήγησης δράσεων προώθησης της ισότητας

	Δράσεις	Φορέας Υλοποίησης Υπουργείο/ Τμήμα/ Υπηρεσία	Χρόνος Υλοποίησης	Κοστολόγηση	Δείκτες Παρακολούθησης
1.4.1	Ετοιμασία προσχεδίου αναθεωρημένων κανονισμών (για ετήσιες ή κατόπιν αιτήσεως επιχορηγήσεις)	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης (Μονάδα Ισότητας) Επίτροπος Ισότητας	2014		Προσχέδιο αναθεωρημένων κανονισμών
1.4.2	Έγκριση Σχεδίου Κανονισμών από Υπουργικό Συμβούλιο	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης (Μονάδα Ισότητας)	2014		Σχέδιο Κανονισμών

Ενδιάμεσος στόχος 5: Αποτελεσματικός συντονισμός Φορέων Ισότητας					
	Δράσεις	Φορέας Υλοποίησης Υπουργείο/ Τμήμα/ Υπηρεσία	Χρόνος Υλοποίησης	Κοστολόγηση	Δείκτες Παρακολούθησης
1.5.1	<p>Διαβούλευση Υπουργού Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως με:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Υπουργό Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων -Επίτροπο Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων -Επίτροπο Ισότητας -Πρόεδρο Επιτροπής Ισότητας των Φύλων στην Απασχόληση και Επαγγελματική Εκπαίδευση -Μέλη Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών 	Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως	2014-2017		Αριθμός συναντήσεων
1.5.2.	Διαβούλευση Επιτρόπου Ισότητας με Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις	Επίτροπος Ισότητας ΕΜΔΓ	2015-2017		

1.5.3	Διαβούλευση στα πλαίσια της Υπουργικής Επιτροπής Ισότητας Ανδρών και Γυναικών	Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως	2014-2017		Αριθμός συναντήσεων
Ενδιάμεσος στόχος 6: Προώθηση Καλών Πρακτικών					
	Δράσεις	Φορέας Υλοποίησης Υπουργείο/ Τμήμα/ Υπηρεσία	Χρόνος Υλοποίησης	Κοστολόγηση	Δείκτες Παρακολούθησης
1.6.1	Παρακολούθηση και Επιβράβευση Καλών Πρακτικών που προωθούν την ισότητα των φύλων	Επίτροπος Ισότητας ΕΜΔΓ Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις	2015-2017		

Στόχος 2: Εκσυγχρονισμός/Βελτίωση Νομοθετικού Πλαισίου

Σύμφωνα με τα Καταληκτικά Σχόλια της Επιτροπής CEDAW, η Κύπρος έχει σημειώσει σημαντικά βήματα στον τομέα της νομοθετικής μεταρρύθμισης για την Ισότητα μεταξύ Ανδρών και Γυναικών και έχει προχωρήσει στην κύρωση αρκετών διεθνών συμβάσεων που αφορούν στην Ισότητα και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

2. Παρόλα αυτά, η εφαρμογή των διαφόρων σχετικών νομοθεσιών προσκρούει σε πολλά επίπεδα. Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι δεν αξιοποιούνται επαρκώς οι ανεξάρτητοι Φορείς/Επιτροπές Ισότητας και τα Δικαστήρια για διεκδίκηση των δικαιωμάτων των γυναικών εκεί όπου υπάρχει παραβίαση. Επιπλέον, οι νομικοί και τα όργανα επιβολής του νόμου φαίνεται να μην είναι επαρκώς καταρτισμένοι για τις νομοθεσίες που αφορούν την Ισότητα και ιδιαίτερα για τις πρόνοιες της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την Εξάλειψη κάθε Μορφής Διάκρισης σε Βάρος των Γυναικών.

3. Παράλληλα, στην Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Ισότητα μεταξύ Ανδρών και Γυναικών 2010-2015 συστήνεται η περαιτέρω νομοθετική κατοχύρωση της Ισότητας και η εξάλειψη νομοθετικών διακρίσεων, όπου εξακολουθούν να υπάρχουν. Αναφέρεται, επίσης, ότι τα πιο πάνω δεν θα έχουν ουσιαστική σημασία εάν δεν γίνει σωστή διαφώτιση και ευαισθητοποίηση του κοινού και, κυρίως, εάν δεν καθοριστούν τρόποι για την παρακολούθηση εφαρμογής του νομικού πλαισίου, της επιβολής της εφαρμογής του, της τακτικής αξιολόγησης και επικαιροποίησής του.

4. Συνεπώς, η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των γυναικών για τα δικαιώματά τους, περιλαμβανομένων και των γυναικών μεταναστριών, αναπήρων και άλλων ευάλωτων ομάδων γυναικών, η διευκόλυνση αναφορικά με την πρόσβαση των γυναικών θυμάτων σε νομικούς μηχανισμούς για εξέταση παραπόνων, η παροχή συμβουλών και η εξάλειψη κάθε εμπόδιου στην προσβασιμότητα των γυναικών στο σύστημα δικαιοσύνης καθώς και η καθιέρωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τους δημόσιους κατηγορούς, δικαστές και δικηγόρους πρέπει να τύχουν ιδιαίτερης προσοχής.

5. Παράλληλα, η ενημέρωση για τις σχετικές πρόνοιες της νομοθεσίας και ο συνεχής διάλογος με όλους τους φορείς, τους κοινωνικούς εταίρους, τους Φορείς Ισότητας και τους εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών είναι καθοριστικής σημασίας για την προώθηση, εφαρμογή και διεκδίκηση των δικαιωμάτων των γυναικών.

6. Στα Καταληκτικά Σχόλια της Επιτροπής CEDAW, τονίζεται ότι, πέραν από την Κυβέρνηση, καθοριστικό ρόλο στην προώθηση του στόχου αυτού έχει η Βουλή των Αντιπροσώπων.

7. Με βάση τα πιο πάνω, οι ενδιάμεσοι στόχοι που έχουν καθοριστεί για τον Εκσυγχρονισμό και τη Βελτίωση του Νομοθετικού Πλαισίου είναι οι ακόλουθοι:

- 1) Τροποποίηση και ψήφιση νομοθεσιών που αφορούν την Ισότητα Ανδρών και Γυναικών,
- 2) Διαφώτιση και ενημέρωση για τις νομοθεσίες Ισότητας και
- 3) Εκπαίδευση/κατάρτιση δημόσιων λειτουργών (πρβλ.1.3 πιο πάνω).

Στόχος 2: Εκσυγχρονισμός/Βελτίωση του Νομοθετικού Πλαισίου

Ενδιάμεσος στόχος 1: Ψήφιση και τροποποίηση νομοθεσιών που αφορούν την Ισότητα των Φύλων

	Δράσεις	Φορέας Υλοποίησης Υπουργείο/ Τμήμα/ Υπηρεσία	Χρόνος Υλοποίησης	Κοστολόγηση	Δείκτες Παρακολούθησης
2.1.1	Ψήφιση Νόμου για διαμεσολάβηση στις οικογενειακές υποθέσεις	Επίτροπος Νομοθεσίας, Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης	2014	Χωρίς κόστος	Αριθμός νομοθεσιών που ψηφίζονται Αριθμός νομοθεσιών που τροποποιούνται Αριθμός νομοθεσιών που εναρμονίζονται
2.1.2	Τροποποίηση του περί Οικογενειακών Δικαστηρίων (Θρησκευτικές Ομάδες)	Επίτροπος Νομοθεσίας Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης	2016		
2.1.3	Τροποποίηση του περί Ίσης Μεταχείρισης Ανδρών και Γυναικών στην Απασχόληση και στην Επαγγελματική Εκπαίδευση Νόμου	Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων Επιτροπή Ισότητας των Φύλων στην	2014-2015	Χωρίς κόστος	

		Απασχόληση και Επαγγελματική Εκπαίδευση			
2.1.4	Τροποποίηση του περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμου (Σύνταξη για την εξάλειψη των διακρίσεων σε σχέση με τη σύνταξη χρησίας)	Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων/ Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων		Χωρίς κόστος	
2.1.5	Νομοθετικές τροποποιήσεις για εξάλειψη των διακρίσεων σε βάρος των γυναικών εργαζομένων στο στρατό που υπάρχουν σε νομοθεσίες που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Άμυνας (πρόσληψη, ανέλιξη κ.ά.)	Υπουργείο Άμυνας	1 ^ο εξάμηνο του 2015		
2.1.6	Τροποποίηση Ποινικού Κώδικα για να καταστεί η παρενοχλητική παρακολούθηση ποινικό αδίκημα	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως Επίτροπος Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Νομική Υπηρεσία	2014-2015		

2.1.7	Άλλες τροποποιήσεις Ποινικού Κώδικα για να συνάδει με τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως Νομική Υπηρεσία Επίτροπος Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	2014-2017		
2.1.8	Ψήφιση του περί Συμφώνου Συμβίωσης Νόμου	Υπουργείο Εσωτερικών	2014-2015		
2.1.9	Προκήρυξη με βάση τις πρόνοιες του Περί Ίσης Μεταχείρισης Ανδρών και Γυναικών (Πρόσβαση σε Αγαθά και Υπηρεσίες και στην Παροχή Αυτών) Νόμου 18(Ι)/2008 και των Περί Παροχής Ανεξάρτητης Συνδρομής σε Θύματα Διακρίσεων Κανονισμών του 2010 (Κ.Δ.Π. 483/2010) για χρηματοδότηση Μη-Κυβερνητικών Οργανώσεων με νομική προσωπικότητα, για παροχή ανεξάρτητης συνδρομής σε θύματα διακρίσεων λόγω φύλου	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης (Μονάδα Ισότητας)	2014-2015	€5000	

2.1.10	Εκπόνηση μελέτης για τροποποίηση νομοθεσιών με έμφυλη διάκριση	Επίτροπος Ισότητας ΕΜΔΓ	2015-2016		
Ενδιάμεσος στόχος 2: Διαφώτιση και ενημέρωση για τις νομοθεσίες Ισότητας					
	Δράσεις	Φορέας Υλοποίησης Υπουργείο/ Τμήμα/ Υπηρεσία	Χρόνος Υλοποίησης	Κοστολόγηση	Δείκτες Παρακολούθησης
2.2.1	Διάχυση της Έκθεσης της Σύμβασης CEDAW	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης (Μονάδα Ισότητας), Επίτροπος Ισότητας	2014-2017		Αριθμός εντύπων που διατίθενται Αριθμός εντύπων/ τηλεοπτικών/ραδιοφωνικών προγραμμάτων/ αρθρογραφίας κ.α.
2.2.2	Μετάφραση και διάχυση των Καταληκτικών Σχολίων της Επιτροπής CEDAW	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης (Μονάδα Ισότητας)	2014-2017	€1000	
2.2.3	Διαφώτιση για τις νομοθεσίες ισότητας	Υπουργεία Επίτροπος Ισότητας Άλλοι Φορείς Ισότητας	2014-2017		

		Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης			
2.2.4	Εκστρατεία πληροφόρησης για τα υπάρχοντα σώματα διεκδίκησης δικαιωμάτων των γυναικών εκεί όπου υπάρχει παραβίαση.	Υπουργεία, Αρχή Ισότητας Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Επιτροπή Ισότητας των Φύλων στην Απασχόληση και Επαγγελματική Εκπαίδευση, Επίτροπος Ισότητας, Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας /Γυναικείες και Συνδικαλιστικές Οργανώσεις και άλλες ΜΚΟ			

Στόχος 3: Ισόρροπη Συμμετοχή στις θέσεις Λήψης Αποφάσεων

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Ισότητα μεταξύ Ανδρών και Γυναικών 2010-2015, στην Ευρωπαϊκή Ένωση ενώ οι γυναίκες αντιπροσωπεύουν σχεδόν το 50% του εργατικού δυναμικού και το 60% των αποφοίτων πανεπιστημίου, σε επίπεδο λήψης αποφάσεων μόνο μία σε κάθε τέσσερα μέλη Εθνικών Κοινοβουλίων και Υπουργικών Συμβουλίων είναι γυναίκα. Επίσης, ενώ έχει διαπιστωθεί θετικός συσχετισμός ανάμεσα στην ύπαρξη γυναικών σε ηγετικές θέσεις και την επίδοση των επιχειρήσεων, οι γυναίκες αντιπροσωπεύουν μόνο το 1/10 των διοικητικών συμβουλίων μεγάλων εταιρειών και αποτελούν μόνο το 3% των προέδρων διοικητικών συμβουλίων.

2. Σύμφωνα με τα Καταληκτικά Σχόλια της Επιτροπής CEDAW, στην Κύπρο υπάρχει ανάγκη λήψης μέτρων για να εξασφαλιστεί η ουσιαστική εκπροσώπηση των γυναικών σε όλους τους τομείς της οικονομικής, δημόσιας και πολιτικής ζωής. Οι γυναίκες υποεκπροσωπούνται στην Κυβέρνηση, στο Κοινοβούλιο, στα Κοινοτικά Συμβούλια, στα αξιώματα Δημάρχων όπως και σε όλες τις θέσεις λήψης αποφάσεων. Συγκεκριμένα, η συμμετοχή των γυναικών στη Βουλή βρίσκεται στο 10.7%, με μία γυναίκα πρόεδρο κοινοβουλευτικής επιτροπής και στα Δημοτικά Συμβούλια στο 17.9%, ενώ στο Ευρωκοινοβούλιο 1 από τους 6 ευρωβουλευτές είναι γυναίκα (16.6%). Επιπλέον, στην Κύπρο δεν υπάρχει καμία γυναίκα Δήμαρχος, ενώ υπάρχει μόνο μία γυναίκα Υπουργός.

3. Παρά τις πιο πάνω διαπιστώσεις, σημειώνονται ως θετικές εξελίξεις ο διορισμός γυναικών ως Επιτρόπων Νομοθεσίας και Δικαιωμάτων του Παιδιού, Διοίκησης και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Ισότητας και Περιβάλλοντος, Γενικής Λογίστριας της Δημοκρατίας, Διοικήτριας της Κεντρικής Τράπεζας, καθώς επίσης και 3 γυναικών Δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο. Πρόσθετα, σημειώνεται ο διορισμός γυναικών ως Προέδρων στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού και Διοικητικού Συμβουλίου Δημόσιας Επιχείρησης Φυσικού Αερίου (ΔΕΦΑ). Επίσης, σημειώνεται ο διορισμός γυναικών ως Προέδρων στα διοικητικά συμβούλια των ακόλουθων Ημικρατικών Οργανισμών: Κυπριακού Οργανισμού Τυποποίησης, Κυπριακού Οργανισμού Αθλητισμού, Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών, Εφοριακού Συμβουλίου και Αρχής Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού,

και ως Αντιπροέδρων στα διοικητικά Συμβούλια της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου και του Συμβουλίου Δανειστικών Επιτρόπων. Επίσης, σημειώνεται ότι στα πλαίσια δημόσιας διαβούλευσης του Υπουργού Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξης με εκπροσώπους των Μη-Κυβερνητικών Οργανώσεων και των πολιτικών κομμάτων με θέμα: «Αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην πολιτική και δημόσια ζωή ενόψει των Ευρωεκλογών του 2014» (Δεκέμβριος 2013) συζητήθηκε ευρέως το θέμα λήψης μέτρων θετικής δράσης και ιδιαίτερα των ποσοστώσεων.

4. Τα χαμηλά ποσοστά συμμετοχής γυναικών σε θέσεις λήψης αποφάσεων στην πολιτική ζωή του τόπου καταδεικνύουν τα έντονα κατάλοιπα πατριαρχικής κοινωνίας και στερεοτύπων του φύλου που επικρατούν στην κυπριακή κοινωνία, την έλλειψη ουσιαστικών μέτρων στήριξης των γυναικών από τα πολιτικά κόμματα που εξακολουθούν να ανδροκρατούνται, καθώς και τη μειωμένη εκπροσώπηση των γυναικών στα ΜΜΕ. Όπως διαπίστωσε η Επιτροπή CEDAW, ενώ ορισμένα πολιτικά κόμματα εισήγαγαν ποσοστώσεις για την ενίσχυση της γυναικείας συμμετοχής και παρά το γεγονός ότι στο προηγούμενο ΕΣΔΙ 2007-2013 υπήρχαν σχετικές πρόνοιες, φαίνεται ότι δεν υποστηρίχθηκαν θετικά μέτρα από την Κυβέρνηση και την κοινωνία των πολιτών.

5. Σε αυτά τα πλαίσια, προτείνεται από την Επιτροπή CEDAW ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των μελών του Κοινοβουλίου, των κρατικών λειτουργών, των πολιτικών κομμάτων και γενικά της κοινωνίας των πολιτών για την αναγκαιότητα και τη σημασία της ίσης εκπροσώπησης των γυναικών στην πολιτική ζωή.

6. Πρόσθετα, η Επιτροπή εισηγείται: α) τη διεξαγωγή εκστρατειών διαφώτισης, σε συνεργασία με τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης για τη σημασία της συμμετοχής των γυναικών στις θέσεις λήψης αποφάσεων στην πολιτική και β) τη λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων για αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στις θέσεις λήψης αποφάσεων στη δημόσια, πολιτική και οικονομική ζωή μέσω συγκεκριμένων μέτρων και δράσεων αναφορικά με πολιτικούς διορισμούς, αιρετά αξιώματα, Συμβούλια εταιρειών/επιχειρήσεων και Συμβούλια Ημικρατικών Οργανισμών και Οργανισμών Δημοσίου Δικαίου.

7. Με βάση τα πιο πάνω, οι ενδιαμέσσοι στόχοι που έχουν καθοριστεί για την αποτελεσματική προώθηση της ίσης συμμετοχής των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων είναι οι ακόλουθοι:

- 1) Στήριξη υποψήφιων γυναικών στην πολιτική ζωή (πολιτικοί διορισμοί και αιρετά αξιώματα) και
- 2) Παροχή ίσων ευκαιριών προβολής σε άντρες και γυναίκες υποψήφιους.

**Στόχος 3: Ισόρροπη Συμμετοχή Αντρών και Γυναικών σε Θέσεις Λήψης Αποφάσεων
(Πολιτικής, δημόσιας και οικονομικής ζωής)**

Ενδιάμεσος στόχος 1: Στήριξη υποψήφιων γυναικών στην πολιτική ζωή (πολιτικοί διορισμοί και αιρετά αξιώματα)

	Δράσεις	Φορέας Υλοποίησης Υπουργείο/ Τμήμα/ Υπηρεσία	Χρόνος Υλοποίησης	Κοστολόγηση	Δείκτες Παρακολούθησης
3.1.1	Διαβουλεύσεις με πολιτικά κόμματα, κυβερνητικούς αξιωματούχους και βουλευτές για την εισαγωγή θετικών μέτρων, περιλαμβανομένων ποσοστώσεων, σε σχέση με πολιτικούς διορισμούς και αιρετά αξιώματα	Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως Επίτροπος Ισότητας/Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας	2014-2017		Αριθμός συναντήσεων/επαφών
3.1.2.	Μελέτη για την εισαγωγή θετικών νομοθετικών μέτρων (περιλαμβανομένων ποσοστώσεων)	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξης (Μονάδα Ισότητας) σε συνεργασία με ανάδοχο φορέα	2015-2017	€5000	Μελέτη Νομοθεσία
3.1.3.	Μελέτη σύνδεσης της κρατικής χορηγίας που δίδεται στα πολιτικά κόμματα με το ποσοστό γυναικών στα ψηφοδέλτια	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως- (Μονάδα Ισότητας) - σε συνεργασία με ανάδοχο φορέα	2015-2017	€5000	Μελέτη

3.1.4	Δημόσια δέσμευση εκλεγμένων αντιπροσώπων λαού για προώθηση της ισόρροπης συμμετοχής ανδρών και γυναικών	Δήμος Λευκωσίας	Συνεχής δράση	Χωρίς κόστος	
3.1.5	Ισόρροπη αντιπροσώπευση στην ανάληψη προεδριών, στη συμμετοχή σε Επιτροπές και στους διορισμούς εκπροσώπων του Δημοτικού Συμβουλίου στα όργανα διοίκησης οργανισμών (όπως το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λευκωσίας, το Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας, η Ένωση Δήμων Κύπρου κλπ.): (α) Άμεση και γραπτή ενημέρωση κάθε νεοεκλεγέντος Συμβουλίου (β) Σχετική απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου	Δήμος Λευκωσίας	Κάθε 5 χρόνια που αλλάζει το Διοικητικό Συμβούλιο (2016)	Χωρίς κόστος	Καταγραφή αριθμού γυναικών εκπροσώπων και προέδρων
3.1.6	Πριν τη λήξη της θητείας του Δημοτικού Συμβουλίου να γίνονται διαβήματα προς τα κόμματα και την Κοινωνία των Πολιτών για να ζητείται η προώθηση υποψηφιότητας γυναικών, ενόψει των επερχόμενων εκλογών	Δήμος Λευκωσίας Πολιτικά κόμματα	2015-2016	Χωρίς κόστος	Συγκριτικοί αριθμοί ανά έτος

3.1.7.	Πρωώθηση θετικών μέτρων δράσης για συμμετοχή και εκλογή γυναικών στις δημοτικές εκλογές.	Επιτροπή Αιρετών Γυναικών Ένωσης Δήμων Κύπρου	2015-2017		
Ενδιάμεσος στόχος 2: Παροχή ίσων ευκαιριών προβολής σε άντρες και γυναίκες υποψήφιους					
	Δράσεις	Φορέας Υλοποίησης Υπουργείο/ Τμήμα/ Υπηρεσία	Χρόνος Υλοποίησης	Κοστολόγηση	Δείκτες Παρακολούθησης
3.2.1	Διαφωτιστικές εκστρατείες για προβολή υποψήφιων γυναικών ενόψει των Ευρωεκλογών 2014	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως/Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, Γυναικείες Οργανώσεις, Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις	2014		-Αριθμός εκστρατειών -Αριθμός ραδιοφωνικών προγραμμάτων και διαφωτιστικών spots -Αριθμός υποψήφιων γυναικών
3.2.2	Επαφές και διαβουλεύσεις με τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και τα πολιτικά κόμματα για ίση εκπροσώπηση και ίσες ευκαιρίες προβολής ανδρών και γυναικών σε πολιτικές και οικονομικές	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως(Μονάδα Ισότητας),	2015-2017		Ποσοστό συμμετοχής γυναικών στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

	συζητήσεις	Επίτροπος Ισότητας/ Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης – Πολιτικά Κόμματα			
3.2.3	Δημιουργία Παρατηρητηρίου και Τράπεζας Δεδομένων για τη συμμετοχή των γυναικών στις θέσεις ευθύνης στους τομείς της πολιτικής, οικονομικής, κοινωνικής και επαγγελματικής ζωής	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως (Μονάδα Ισότητας) σε συνεργασία με ανάδοχο φορέα	2015-2017	€5000	Αριθμός εγγραφών
3.2.4	Διαφωτιστικές εκστρατείες για προβολή υποψήφιων γυναικών στις δημοτικές εκλογές 2016	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως (Μονάδα Ισότητας) Επίτροπος Ισότητας/ Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας , Γυναικείες Οργανώσεις, Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	2016		Αριθμός εκστρατειών Αριθμός ραδιοφωνικών/τηλεοπτικών προγραμμάτων/διαφωτιστικών spots Αριθμός υποψηφίων συγκριτικά με το 2011

3.2.5	Διαφωτιστικές εκστρατείες για προβολή υποψηφίων γυναικών στις βουλευτικές εκλογές 2016	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως (Μονάδα Ισότητας) Επίτροπος Ισότητας/ Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας , Γυναικείες Οργανώσεις, Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	2016		Αριθμός ραδιοφωνικών/τηλεοπτικών προγραμμάτων/διαφωτιστικών spots Αριθμός υποψηφίων συγκριτικά με το 2011
3.2.6	Ερευνητικό Πρόγραμμα για ένταξη της ισότητας των φύλων στις πολιτικές των Δήμων	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως (Μονάδα Ισότητας)- συνεργασία με ανάδοχο φορέα	2015-2016		Δημοσίευση προγράμματος

Στόχος 4: Εξάλειψη/ Καταπολέμηση/Αντιμετώπιση της βίας κατά των Γυναικών

Σύμφωνα με τα Καταληκτικά Σχόλια της Επιτροπής CEDAW, η Κύπρος έχει καταβάλει σημαντικές προσπάθειες στον τομέα της εξάλειψης, καταπολέμησης και αντιμετώπισης της βίας κατά των γυναικών σε νομοθετικό επίπεδο, με την εκπόνηση εθνικής έρευνας για την έκταση, τις μορφές, τη συχνότητα και τις επιπτώσεις της ενδοοικογενειακής βίας, καθώς επίσης και με την εκπαίδευση επαγγελματιών από την Αστυνομία σε θέματα βίας ενάντια στις γυναίκες. Εντούτοις, η Επιτροπή έχει εκφράσει ανησυχία για το χαμηλό αριθμό διερεύνησης, δίωξης και καταδίκης υποθέσεων που αφορούν στην ενδοοικογενειακή βία καθώς και για το χαμηλό αριθμό καταδίκης που παρατηρείται για τα άτομα που εμπλέκονται στην άσκηση βίας στην οικογένεια και στη διακίνηση και εμπορία προσώπων. Εισηγείται, δε, όπως ληφθούν αποτελεσματικά μέτρα για τη διερεύνηση των καταγγελιών για την άσκηση όλων των μορφών βίας ενάντια στις γυναίκες, την εκδίκαση υποθέσεων και την ικανοποιητική επιβολή τιμωρίας στους θύτες.

2. Επιπλέον, η Επιτροπή CEDAW έχει εκφράσει ανησυχία για την έλλειψη πληροφόρησης σχετικά με την εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια (2010-2013), καθώς επίσης για την απουσία της έμφυλης διάστασης και την ανεπαρκή συμπερίληψη των μεταναστριών και γυναικών από εθνικές μειονότητες από τα κρατικά προγράμματα και πολιτικές που αφορούν θέματα βίας στην οικογένεια. Η Επιτροπή υπογραμμίζει ακόμη την έλλειψη ικανοποιητικής στήριξης και προστασίας των θυμάτων βίας, δεδομένου ότι στην Κύπρο λειτουργεί μόνο ένα καταφύγιο για θύματα ενδοοικογενειακής βίας και τονίζει την έλλειψη στοιχείων και δεδομένων που αφορούν στην έκταση άλλων μορφών βίας. Προτρέπει επίσης, την παραχώρηση οικονομικών πόρων για την άμεση εφαρμογή και παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια.

3. Παράλληλα, η Επιτροπή έχει εκφράσει ανησυχία για την έκταση που λαμβάνει το ζήτημα διακίνησης, εμπορίας και εκμετάλλευσης προσώπων και της πορνείας, για την εκμετάλλευση των μεταναστριών, όπως και για την ανεπαρκή εφαρμογή του ρυθμιστικού πλαισίου των ιδιωτικών γραφείων εργοδότησης, τα οποία, κάποιες

φορές, εμπλέκονται σε δίκτυα εμπορίας και διακίνησης. Σημειώνει, ακόμη, τις αρνητικές επιπτώσεις που συνδέονται με το καινούργιο καθεστώς των μεταναστριών που έρχονται από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και υπογραμμίζει την απουσία στατιστικών που αφορούν στην πορνεία, καθώς και την απουσία έρευνας αναφορικά με όλες τις μορφές βίας ενάντια στις γυναίκες.

4. Συστήνει, επίσης, την κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΣΤΕ) για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (γνωστή και ως Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης) και προτρέπει το Κράτος να ετοιμάσει χρονοδιάγραμμα για το σκοπό αυτό.

5. Με βάση τα πιο πάνω, οι ενδιάμεσοι στόχοι για τον αποτελεσματικό περιορισμό του προβλήματος της βίας κατά των γυναικών είναι οι ακόλουθοι:

- 1) Υπογραφή της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΣΤΕ) για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας.
- 2) Ετοιμασία νέου Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια.
- 3) Πρόληψη της Βίας κατά των Γυναικών.
- 4) Προστασία-Στήριξη θυμάτων και
- 5) Καταστολή-Δίωξη.

Στόχος 4: Εξάλειψη/ Καταπολέμηση/Αντιμετώπιση της βίας κατά των Γυναικών

Ενδιάμεσος στόχος 1: Υπογραφή της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΣΤΕ) για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας

	Δράσεις	Φορέας Υλοποίησης Υπουργείο/ Τμήμα/ Υπηρεσία	Χρόνος Υλοποίησης	Κοστολόγηση	Δείκτες Παρακολούθησης
4.1.1	Ετοιμασία Έκθεσης στην οποία να γίνεται καταγραφή των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη Σύμβαση και κοστολόγησή της.	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως (Μονάδα Ισότητας/Τεχνική Επιτροπή Ισότητας)	2014		Έκθεση
4.1.2	Μελέτη της Έκθεσης της Τεχνικής Επιτροπής και λήψη απόφασης για υπογραφή/επικύρωση της Σύμβασης	Υπουργική Επιτροπή Ισότητας Ανδρών και Γυναικών	2 ^ο εξάμηνο 2014		
4.1.3.	Εναρμόνιση των εμπλεκόμενων Υπουργείων/Υπηρεσιών με τις πρόνοιες της Σύμβασης -ιδιαίτερα με εκείνες που δεν συνεπάγονται επιπλέον κόστος (π.χ. τροποποίηση νομοθεσιών)-, ανεξαρτήτως της υπογραφής/επικύρωσης της Σύμβασης	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων Υπουργείο Εσωτερικών Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	Σταδιακά, ξεκινώντας από το 2014		Αριθμός νομοθετικών και άλλων μέτρων

		Υπουργείο Υγείας Νομική Υπηρεσία			
Ενδιάμεσος στόχος 2: Ετοιμασία νέου Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια					
	Δράσεις	Φορέας Υλοποίησης Υπουργείο/ Τμήμα/ Υπηρεσία	Χρόνος Υλοποίησης	Κοστολόγηση	Δείκτες Παρακολούθησης
4.2.1	Αξιολόγηση του προηγούμενου Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια (2010-2013)	Συμβουλευτική Επιτροπή για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια	2014		Δημοσίευση Έκθεσης
4.2.2	Διαβούλευση με τις αρμόδιες υπηρεσίες και ΜΚΟ και ετοιμασία του νέου Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια	Συμβουλευτική Επιτροπή για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια	2014		Αριθμός Συναντήσεων, Ετοιμασία του νέου Εθνικού Σχεδίου Δράσης

Ενδιάμεσος στόχος 3: Πρόληψη της βίας κατά των Γυναικών

	Δράσεις	Φορέας Υλοποίησης Υπουργείο/ Τμήμα/ Υπηρεσία	Χρόνος Υλοποίησης	Κοστολόγηση	Δείκτες Παρακολούθησης
4.3.1	Εκπαίδευση επαγγελματιών σχετικά με το θέμα της βίας κατά των γυναικών	Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων/Αρχή Ισότητας, Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης Συμβουλευτική Επιτροπή για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια Μεσογειακό Ινστιτούτο Μελετών Κοινωνικού Φύλου	2014-2016	Συγχρηματοδότηση από Ευρωπαϊκή Επιτροπή	Αριθμός εκπαιδευτικών προγραμμάτων Αριθμός συμμετεχόντων στα εκπαιδευτικά προγράμματα
4.3.2.	Διοργάνωση 17 σεμιναρίων για στελέχη της Δημόσιας Υπηρεσίας «πρώτης γραμμής» που έρχονται σε επαφή με θύματα έμφυλης βίας για ενημέρωση /ευαισθητοποίηση και τρόπο χειρισμού των θυμάτων – ανάπτυξη τρόπων συνεργασίας με ΜΚΟ	Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων/Αρχή Ισότητας Κυπριακή Ακαδημία	15/03/14- 01/11/15	188,503 (Συνολικό κόστος δράσης 318,503 του οποίου 80% προέρχεται από πόρους Ευρωπαϊκής Επιτροπής)	Αριθμός σεμιναρίων Αριθμός συμμετεχόντων Αξιολόγηση των στάσεων και αντιλήψεων των

		<p>Δημόσιας Διοίκησης Συμβουλευτική Επιτροπή Πρόληψης και καταπολέμησης Βίας στην Οικογένεια</p> <p>Μεσογειακό Ινστιτούτο Μελετών Κοινωνικού Φύλου</p>			συμμετεχόντων πριν και μετά την εκπαίδευση.
4.3.3.	<p>Διαφώτιση και ευαισθητοποίηση των δημόσιων λειτουργών σε θέματα σεξουαλικής παρενόχλησης στο χώρο εργασίας</p>	<p>Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σε συνεργασία με την Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης</p> <p>Επιτροπή Ισότητας των Φύλων στην Απασχόληση και Επαγγελματική Εκπαίδευση</p>			Αριθμός συναντήσεων και αριθμός δημόσιων λειτουργών που συμμετείχαν
4.3.4.	<p>Παγκύπρια εκστρατεία ενημέρωσης/ευαισθητοποίησης για τη βία κατά των γυναικών μέσω των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης</p>	<p>Επίτροπος Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων/Αρχή Ισότητας</p>	<p>Σεπτ. 2014- Νοέμβριος 2015</p>	<p>130,000 (Συνολικό κόστος δράσης 318,503 του οποίου 80% προέρχεται από πόρους</p>	<p>Αριθμός προγραμμάτων, διασκέψεων τύπου, εντύπων και σποτ.</p>

		Μεσογειακό Ινστιτούτο Μελετών Κοινωνικού Φύλου		Ευρωπαϊκής Επιτροπής)	
4.3.5	Σεμινάρια για διαφώτιση και ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων σε θέματα βίας εναντίον των γυναικών, σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης και σεξουαλικής κακοποίησης. Αξιολόγηση των στάσεων και αντιλήψεων των συμμετεχόντων πριν και μετά την εκπαίδευση.	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	2014-2017		Αριθμός σεμιναρίων Αριθμός συμμετεχόντων στα σεμινάρια
4.3.6	Ενίσχυση του προγράμματος της Αγωγής Υγείας με θέματα διαφυλικών σχέσεων, σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης, επικοινωνίας, επίλυσης συγκρούσεων και σεξουαλικής κακοποίησης	Υπουργείο Υγείας (Σχολιατρική Υπηρεσία) , Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού			Αναλυτικό Πρόγραμμα Αγωγής Υγείας
4.3.7	Εισαγωγή του θέματος της βίας κατά των γυναικών, περιλαμβανομένης της ενδοοικογενειακής, στα αναλυτικά προγράμματα και καλλιέργεια στάσεων και αξιών, και απόκτηση δεξιοτήτων και συμπεριφορών που αποσκοπούν σε μηδενική ανοχή της βίας.	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού			Αναλυτικά Προγράμματα
4.3.8.	Διεξαγωγή έρευνας για όλες τις μορφές βίας κατά των γυναικών και της σεξουαλικής παρενόχλησης στους χώρους εργασίας	Συμβουλευτική Επιτροπή για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια			Έρευνα

4.3.9.	Δημιουργία ενιαίου Αρχείου για στατιστικά στοιχεία για όλες τις μορφές βίας εναντίον των γυναικών	<p>Συμβουλευτική Επιτροπή για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια</p> <p>σε συνεργασία με:</p> <p>Επίτροπο Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων,</p> <p>Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων,</p> <p>Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού,</p> <p>Νομική Υπηρεσία,</p> <p>Σύνδεσμο για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια</p> <p>Αστυνομία</p> <p>Στατιστική Υπηρεσία</p>		€20.000 αρχικά	Αρχείο
4.3.10	Διαφώτιση και ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με το ζήτημα διακίνησης και εμπορίας προσώπων	<p>Υπουργείο Εσωτερικών</p> <p>Πολυθεματική Συντονιστική Ομάδα κατά της Εμπορίας Προσώπων</p>			Διαφωτιστικές εκστρατείες

Ενδιάμεσος στόχος 4: Προστασία-Στήριξη θυμάτων

	Δράσεις	Φορέας Υλοποίησης Υπουργείο/ Τμήμα/ Υπηρεσία	Χρόνος Υλοποίησης	Κοστολόγηση	Δείκτες Παρακολούθησης
4.4.1	Λειτουργία 24ωρης τηλεφωνικής γραμμής βοήθειας	Σύνδεσμος για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως		€6000 ετησίως (επιχορήγηση από Εθνικό Μηχανισμό για τα Δικαιώματα της Γυναίκας ή Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας	Εφαρμογή λειτουργίας
4.4.2	Δημιουργία νέων χώρων φιλοξενίας γυναικών θυμάτων βίας (Λευκωσία, Πάφος)	Σύνδεσμος για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια /Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας	Μάιος 2014-καταφύγιο στην Πάφο	€60,000 ετησίως	Αρ. Χώρων Φιλοξενίας
4.4.3	Εποπτεία εφαρμογής του πρωτοκόλλου αντιμετώπισης θυμάτων βιασμού στα Τμήματα Ατυχημάτων και Επειγόντων Περιστατικών παγκύπρια	Υπουργείο Υγείας/ Ομάδα βίας (Δημόσια υγεία)			Αριθμός εποπτειών
4.4.4	Εισαγωγή και διάδοση Κώδικα Σεξουαλικής Παρενόχλησης στη Δημόσια Υπηρεσία μετά από δημόσια διαβούλευση με τους Κοινωνικούς εταίρους	Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων/Αρχή Ισότητας	2015-2016	Δεν απαιτούνται πρόσθετες δαπάνες	Κώδικας

4.4.5.	Διαφώτιση και ευαισθητοποίηση των δημόσιων λειτουργών σε θέματα σεξουαλικής παρενόχλησης στο χώρο εργασίας	Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων/Αρχή Ισότητας σε συνεργασία με: Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης Επιτροπή Ισότητας των Φύλων στην Απασχόληση και Επαγγελματική Εκπαίδευση			Αριθμός δημόσιων λειτουργών
4.4.6.	Λήψη αποτελεσματικών μέτρων για την εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας για τον έλεγχο των δραστηριοτήτων των ιδιωτικών γραφείων εργοδότησης με στόχο την παρεμπόδιση και καταπολέμηση της διακίνησης και εμπορίας των μεταναστριών οικιακών εργαζομένων	Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων			Αριθμός επισκέψεων ελέγχου
4.4.7.	Προγράμματα επανένταξης για γυναίκες-θύματα εμπορίας Παροχή προστασίας και στήριξης μέσω της λειτουργίας καταφυγίου	Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Υπουργείο Εσωτερικών Αστυνομία, Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις			Προγράμματα επανένταξης Δομές για προστασία και στήριξη-καταφύγια

Ενδιάμεσος στόχος 5: Καταστολή-Δίωξη					
	Δράσεις	Φορέας Υλοποίησης Υπουργείο/ Τμήμα/ Υπηρεσία	Χρόνος Υλοποίησης	Κοστολόγηση	Δείκτες Παρακολούθησης
4.5.1	Αποτελεσματική διερεύνηση των υποθέσεων, δίωξη και αυστηρότερες καταδίκες για υποθέσεις βίας εναντίον των γυναικών, σεξουαλική παρενόχληση και υποθέσεις εμπορίας και διακίνησης προσώπων	Αστυνομία Νομική Υπηρεσία Επίτροπος Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Υπουργείο Εσωτερικών Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων Ανώτατο Δικαστήριο			Καταγραφή υποθέσεων – ενημέρωση για αποτέλεσμα
4.5.2	Διευκόλυνση θυμάτων για πρόσβαση στη δικαιοσύνη (με ενημέρωση, καθοδήγηση, προστασία και νομική αρωγή)	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης, Νομική Υπηρεσία, Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, Δικηγορικός Σύλλογος			Αριθμός θυμάτων που στηρίζονται
4.5.3	Εκπαίδευση/ευαισθητοποίηση αστυνομικών για την αξιολόγηση επικινδυνότητας περιστατικών βίας και την αντιμετώπιση των θυμάτων βίας (τεχνικές συνεντεύξεων και λήψης καταθέσεων)	Αστυνομική Ακαδημία			Αριθμός εκπαιδεύσεων

Στόχος 5: Οικονομική Ενδυνάμωση των Γυναικών – Εξάλειψη της Φτώχειας

Η οικονομική ενδυνάμωση των γυναικών και η εξάλειψη της φτώχειας αποτελούν ζητήματα προτεραιότητας ιδιαίτερα στα πλαίσια της παρούσας κοινωνικοοικονομικής κατάστασης, οι επιπτώσεις της οποίας είναι εντονότερες για τις γυναίκες που λόγω των δημοσιονομικών περικοπών πλήττονται τόσο στον τομέα της εργασίας αλλά και της οικογένειας. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο Στατιστικό Πορτρέτο της Γυναίκας της Κύπρου (Κυπριακή Δημοκρατία, 2012), το ποσοστό κινδύνου φτώχειας διαχρονικά είναι μεγαλύτερο για τις γυναίκες σε σχέση με τους άνδρες.

2. Σύμφωνα με τα Καταληκτικά Σχόλια της Επιτροπής CEDAW και το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για την Ισότητα των Φύλων 2011-2020, θεωρείται απαραίτητη η λήψη μέτρων που θα στοχεύουν στην εξάλειψη του χάσματος αμοιβών μεταξύ των δύο φύλων, καθώς επίσης και στην καταπολέμηση του διαχωρισμού μεταξύ ανδρών και γυναικών στην αγορά εργασίας και εισαγωγή μέτρων θετικής δράσης υπέρ των γυναικών στον τομέα της απασχόλησης. Αναφορικά με το πιο πάνω ζήτημα, η Επιτροπή CEDAW εκφράζει ιδιαίτερο προβληματισμό καθότι το χάσμα αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών παραμένει στο 16.2%.

3. Παράλληλα, η Επιτροπή CEDAW εκφράζει την ανησυχία της για τις ευάλωτες ομάδες γυναικών (περιλαμβανομένων των γυναικών με αναπηρίες και των ηλικιωμένων που αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο φτώχειας και πριν από την κρίση), οι οποίες υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις, ιδιαίτερα σε σχέση με την πρόσβασή τους στην εκπαίδευση, την απασχόληση, την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και τις κοινωνικές υπηρεσίες. Ένα άλλο θέμα για το οποίο η Επιτροπή εκφράζει έντονη ανησυχία αφορά τη θέση στην οποία βρίσκονται οι μετανάστριες οικιακές εργαζόμενες και συγκεκριμένα την απουσία προστατευτικού πλαισίου καθώς και πλαισίου ελέγχου των συνθηκών εργασίας τους, με αποτέλεσμα να παραμένουν ευάλωτες σε κάθε είδους εκμετάλλευση.

4. Επιπλέον, η αύξηση της γυναικείας επιχειρηματικότητας, η μείωση της ανεργίας αλλά και η προώθηση μέτρων πολιτικής για τη συμφιλίωση της επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής αποτελούν προτεραιότητες, δεδομένου ότι το 61.7 % των γυναικών είναι εργαζόμενες, υφίστανται οικονομικές περικοπές και επιφορτίζονται ολοένα και περισσότερο το βάρος της φροντίδας παιδιών, ηλικιωμένων και ατόμων με αναπηρίες. Ιδιαίτερα επισημαίνεται ότι θα πρέπει να μελετηθούν και τα οικονομικά

προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι διαζευγμένες γυναίκες. Η ανάγκη για οικονομική ενδυνάμωση των γυναικών καθίσταται εντονότερη σε μία χρονική συγκυρία που το ποσοστό ανεργίας στις γυναίκες ανέρχεται στο 16.6%

5. Όλα τα πιο πάνω συνάδουν με την αναπτυξιακή στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Ευρώπη 2020» η οποία, στα πλαίσια της καταπολέμησης της κρίσης, έχει θέσει α) την απασχόληση του 75% της ηλικιακής κατηγορίας 20-64 ετών και β) την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού με την μείωση τουλάχιστον κατά 20 εκατομμύρια των ατόμων που βρίσκονται ή κινδυνεύουν να βρεθούν σε κατάσταση φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, ως τους δύο από τους πέντε βασικούς στόχους που πρέπει να επιτευχθούν μέχρι το 2020. Για την επίτευξη των πιο πάνω στόχων έχει προταθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η πρωτοβουλία «Ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας» η οποία στοχεύει στη διασφάλιση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, ούτως ώστε να εξαπλωθούν ευρέως τα οφέλη της ανάπτυξης και της απασχόλησης και τα άτομα που ζουν σε συνθήκες φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού να αποκτήσουν τα μέσα αξιοπρεπούς διαβίωσης έτσι ώστε να συμμετέχουν ενεργά στην κοινωνία.

6. Με βάση τα πιο πάνω, οι ενδιάμεσοι στόχοι για την οικονομική ενδυνάμωση των γυναικών και την καταπολέμηση της φτώχειας έχουν καθοριστεί ως εξής:

- 1) Εφαρμογή ισομισθίας/καταπολέμηση χάσματος αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών
- 2) Αύξηση γυναικείας επιχειρηματικότητας
- 3) Στήριξη των ευάλωτων ομάδων
- 4) Μείωση της ανεργίας
- 5) Συμφιλίωση εργασίας και οικογένειας και
- 6) Ετοιμασία και υιοθέτηση του Σχεδίου Δημογραφικής Πολιτικής 2014-2015

Στόχος 5: Οικονομική Ενδυνάμωση των Γυναικών – Εξάλειψη της Φτώχειας

Ενδιάμεσος στόχος 1: Εφαρμογή ισομισθίας/καταπολέμηση χάσματος αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών

	Δράσεις	Φορέας Υλοποίησης Υπουργείο/ Τμήμα/ Υπηρεσία	Χρόνος Υλοποίησης	Κοστολόγηση	Δείκτες Παρακολούθησης
5.1.1	Εκδήλωση για την Ευρωπαϊκή Μέρα για την Ίση αμοιβή μεταξύ ανδρών και γυναικών (8 Μαρτίου)	Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων			Εκδήλωση
5.1.2	Διεξαγωγή 1000 επιθεωρήσεων για τον έλεγχο εφαρμογής της νομοθεσίας για την ίση αμοιβή μεταξύ ανδρών και γυναικών	Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων			Αριθμός επιθεωρήσεων
5.1.3	Επίλυση παραπόνων για την παράβαση της νομοθεσίας για την ίση αμοιβή ανδρών και γυναικών	Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων			Αριθμός παραπόνων
5.1.4	Δημιουργία οδηγού για την καθοδήγηση συνδικαλιστών κατά τη διαπραγμάτευση συλλογικών συμβάσεων	Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων			Διάθεση οδηγού

5.1.5	Εκπαίδευση μελών επαγγελματικών συνδέσμων και στελεχών εργοδοτικών και συνδικαλιστικών οργανώσεων	Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων			Αριθμός στελεχών που εκπαιδεύονται
5.1.6	Δημιουργία οδηγού, εγχειριδίου και εργαλείων αξιολόγησης των θέσεων εργασίας	Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων			Οδηγός, εγχειρίδιο και εργαλεία αξιολόγησης
5.1.7	Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών προς εργοδότες σχετικά με την προώθηση της ίσης αμοιβής μεταξύ ανδρών και γυναικών	Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων			Αριθμός συναντήσεων με εργοδότες
5.1.8	Εκπόνηση μελέτης για καταγραφή των θετικών διακρίσεων υπέρ των γυναικών και θεμάτων σχετικά με το χάσμα αμοιβών	Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων			Μελέτη Αριθμός θετικών διακρίσεων
5.1.9	Διερεύνηση των προϋποθέσεων εισαγωγής υποχρεωτικών ελέγχων και υποβολής εκθέσεων αμοιβών από επιχειρήσεις	Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων			
5.1.10	Διαφώτιση και ενημέρωση μέσω των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης σχετικά με το θέμα της ίσης αμοιβής μεταξύ ανδρών και γυναικών	Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων			Αριθμός παρεμβάσεων
5.1.11	Σεμινάρια /διαλέξεις προς γονείς για την καταπολέμηση του έμφυλου επαγγελματικού διαχωρισμού	Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων			Αριθμός διαλέξεων σε γονείς

		Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού			
5.1.12.	<p>Επιμόρφωση Συμβούλων Επαγγελματικού Προσανατολισμού</p> <ul style="list-style-type: none"> • Φύλο και Επαγγελματικές Επιλογές • Εισαγωγή της οπτικής του φύλου στη Συμβουλευτική Διαδικασία • Επαγγελματική Συμβουλευτική για την έμφυλη διάσταση • Καλλιέργεια συνείδησης για τον περιοριστικό ρόλο του φύλου και τα στερεότυπα που συνδέονται μ' αυτό • Έκδοση Εγχειριδίου για Καθηγητές/τριες Συμβουλευτικής Επαγγελματικής Αγωγής για τη διεξαγωγή δραστηριοτήτων που αφορούν στα στερεότυπα των φύλων και τον έμφυλο διαχωρισμό των επαγγελμάτων 	Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και ανάδοχο φορέα	2013-2015.		Τριήμερη εκπαίδευση από εξωτερικό φορέα σε συνεργασία με Λειτουργούς του Υπουργείου Εργασίας κατά τις σχολικές χρονιές
5.1.13.	Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση εκπαιδευτικών δημοτικής και μέσης εκπαίδευσης σε θέματα φύλου και καταπολέμησης του	Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων			Αριθμός δράσεων και συμμετοχών

	διαχωρισμού σε «ανδρικά» και «γυναικεία» επαγγέλματα <ul style="list-style-type: none"> • Ζητήματα διαφυλικών σχέσεων • Ρόλοι των φύλων • Στερεότυπα σε σχέση με το φύλο και τα επαγγέλματα • Πρακτικές κατευθύνσεις για την εξάλειψη στερεοτύπων 	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Ανάδοχος φορέας			
Ενδιάμεσος στόχος 2: Αύξηση γυναικείας επιχειρηματικότητας					
	Δράσεις	Φορέας Υλοποίησης Υπουργείο/ Τμήμα/ Υπηρεσία	Χρόνος Υλοποίησης	Κοστολόγηση	Δείκτες Παρακολούθησης
5.2.1	Πρόγραμμα Γυναικείας Επιχειρηματικότητας	Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	2014-2015		Αριθμός γυναικών που επιχορηγήθηκαν
5.2.2	Πρόγραμμα Νεανικής Επιχειρηματικότητας	Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	2014-2015		Αριθμός νεαρών γυναικών που επιχορηγήθηκαν

5.2.3	Προγράμματα κατάρτισης	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού			Ποσοστό γυναικών που συμμετέχουν σε δράσεις της Αρχής Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού
5.2.4.	Βελτίωση της επιχειρηματικότητας των γυναικών, ιδιαίτερα των νεαρών γυναικών και ενθάρρυνση για δημιουργία επιχειρήσεων	Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις			Αριθμός συμμετοχών νέων γυναικών σε επιχειρήσεις

Ενδιάμεσος στόχος 3: Στήριξη των ευάλωτων ομάδων

	Δράσεις	Φορέας Υλοποίησης Υπουργείο/ Τμήμα/ Υπηρεσία	Χρόνος Υλοποίησης	Κοστολόγηση	Δείκτες Παρακολούθησης
5.3.1	Εφαρμογή Έργου «Εργασιακή και Κοινωνική Ενεργοποίηση ατόμων που ανήκουν στις Ευάλωτες Ομάδες» μέσω της Ανάπτυξης Κοινωνικών Δεξιοτήτων και Άλλων Δραστηριοτήτων	Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας			Εφαρμογή έργου

5.3.2	Διεξαγωγή έρευνας για τις οικονομικές συνέπειες του διαζυγίου στις γυναίκες	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης (Μονάδα Ισότητας) σε συνεργασία με ανάδοχο φορέα		€10000	Έρευνα
5.3.3	Λειτουργία Κέντρου Ενημέρωσης και Υποστήριξης Μεταναστών [παροχή πληροφόρησης και εξυπηρέτησης ειδικά για μετανάστες στους οποίους προσφέρονται κοινωνικές υπηρεσίες, συμβουλευτική, πληροφόρηση, πληροφορίες για δικτύωση με οργανώσεις μεταναστών και άλλες Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις, πληροφορίες για συμμετοχή εθελοντών σε τοπικές δράσεις ένταξης Υπηκόων Τρίτων Χωρών κλπ].	Πολυδύναμο Δημοτικό Κέντρο Λευκωσίας	Διαρκές	Υπάρχει χαμηλό κόστος για τους συμμετέχοντες. Η χρηματοδότηση των προγραμμάτων γίνεται από τις χορηγίες του Δήμου, του κράτους και ιδιωτικές και τυχόν ευρωπαϊκά προγράμματα	Αριθμός συμμετεχόντων
5.3.4	Μαθήματα Ελληνικών, Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και Αγγλικών σε ενήλικες Υπηκόους Τρίτων Χωρών, με παράλληλη φύλαξη παιδιών	Πολυδύναμο Δημοτικό Κέντρο Λευκωσίας	Διαρκές		Αριθμός συμμετεχόντων

5.3.5	Εργαστήρια προσανατολισμού Υπηκόων Τρίτων Χωρών στην κυπριακή πραγματικότητα με πληροφορίες σχετικά με την καθημερινότητα (όπως στέγαση, μεταφορές, επικοινωνία, εργασία, υπηρεσίες υγείας), τις υπηρεσίες της δημόσιας διοίκησης, της τοπικής αυτοδιοίκησης, τους θεσμούς της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης των δικαιωμάτων/υποχρεώσεων που απορρέουν από αυτούς για τους πολίτες και μόνιμους κάτοικους υπηκόους τρίτων χωρών που ζουν και εργάζονται στην Κύπρο	Πολυδύναμο Δημοτικό Κέντρο Λευκωσίας	Διαρκές	Υπάρχει χαμηλό κόστος για τους συμμετέχοντες. Η χρηματοδότηση των προγραμμάτων γίνεται από τις χορηγίες του Δήμου, του κράτους και ιδιωτικές και τυχόν ευρωπαϊκά προγράμματα	Αριθμός συμμετεχόντων
5.3.6	Προγράμματα ημερήσιας φροντίδας ηλικιωμένων (περιλαμβάνουν μεταφορά από και προς το σπίτι, σίτιση και συμμετοχή σε διάφορες δημιουργικές δραστηριότητες στο Κέντρο και εκτός)	Πολυδύναμο Δημοτικό Κέντρο Λευκωσίας	Διαρκές		Αριθμός συμμετεχόντων
5.3.7	Διασφάλιση τήρησης των αρχών της μη διάκρισης για τα δημόσια κτίρια (π.χ. ράμπες για αναπηρικά καροτσάκια και παιδικά αμαξάκια, πλατιοί διάδρομοι, τουαλέτες κτλ)	Δήμος Λευκωσίας	Διαρκές		Κατάλογος με παρεμβάσεις που γίνονται
5.3.8	Διασφάλιση τήρησης των αρχών της μη διάκρισης στις αναπλάσεις περιοχών (π.χ. δημιουργία	Δήμος Λευκωσίας	Διαρκές		Αριθμός έργων που τελούνται

	πεζοδρομίων, πεζόδρομων προσβάσιμα σε όλους)				
5.3.9	Εκσυγχρονισμός στόλου λεωφορείων ούτως ώστε να είναι φιλικά προς τους χρήστες σε αναπηρικά καροτσάκια και γυναίκες με παιδιά σε καροτσάκια	Δήμος Λευκωσίας	Διαρκές		Αριθμός λεωφορείων
5.3.10	Μελέτη για συμπερίληψη και ενίσχυση διαδρομών λεωφορείου που θα εξυπηρετούν τις ανάγκες της οικονομίας και τις ανάγκες των μη εργαζόμενων αντρών και γυναικών	Δήμος Λευκωσίας	Διαρκές		Αριθμός διαδρομών
Ενδιάμεσος στόχος 4: Μείωση της ανεργίας					
	Δράσεις	Φορέας Υλοποίησης Υπουργείο/ Τμήμα/ Υπηρεσία	Χρόνος Υλοποίησης	Κοστολόγηση	Δείκτες Παρακολούθησης
5.4.1	Ειδικό Σχέδιο Πρόληψης – Σχέδιο Δράσης για αντιμετώπιση της ανεργίας. Δράσεις στα πλαίσια του σχεδίου: Α. Πρόληψη της Ανεργίας Β. Απασχόληση και Κατάρτιση Γ. Βελτίωση της Απασχολησιμότητας	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	Διαρκές _____	Συγχρηματοδό- τηση από Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο _____	Αριθμός ανέργων που τοποθετούνται σε θέσεις εργασίας, αριθμός ανέργων που καταρτίζονται με σκοπό τη βελτίωση της απασχολησιμότητας τους, διατήρηση απασχόλησης _____

Ενδιάμεσος στόχος 5: Συμφιλίωση εργασίας και οικογένειας					
	Δράσεις	Φορέας Υλοποίησης Υπουργείο/ Τμήμα/ Υπηρεσία	Χρόνος Υλοποίησης	Κοστολόγηση	Δείκτες Παρακολούθησης
5.5.1.	Ετοιμασία και υιοθέτηση Σχεδίου Οικογενειακής και Δημογραφικής Πολιτικής 2014-2015	Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, Εθνικός Φορέας Οικογενειακής και Δημογραφικής Πολιτικής	2014-2015		Σχέδιο Οικογενειακής και Δημογραφικής Πολιτικής 2014-2015
5.5.2	Επιδότηση γυναικών σύμφωνα με συγκεκριμένα κριτήρια για μερική κάλυψη του κόστους φροντίδας εξαρτώμενων μελών τους για περίοδο μέχρι 18 μήνες	Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας		Έργο: Έπιδότηση Υπηρεσιών Κοινωνικής Φροντίδας στο πλαίσιο συμφιλίωσης της επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής	Αριθμός γυναικών που επιδοτούνται

5.5.3	<p>«Σχέδιο Κρατικών Ενισχύσεων Ήσσονος Σημασίας των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, βάσει του Κανονισμού 360/2012 της Επιτροπής για την παροχή Υπηρεσιών Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος (De Minimis)»</p> <p>Στενότερη συνεργασία και οικονομική ενίσχυση των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης για δημιουργία προγραμμάτων</p> <p>Ενίσχυση των δομών και υπηρεσιών φροντίδας παιδιών (ιδιαίτερα των βρεφών) και άλλων εξαρτώμενων μελών της οικογένειας</p>	<p>Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων/ Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις και εταιρείες</p>	Κάθε χρόνο	Κρατικός προϋπολογισμός	<p>Αριθμός προγραμμάτων που υλοποιούνται</p> <p>Αριθμός δομών που ενισχύονται</p>
5.5.4	Ενίσχυση και πιθανή επέκταση των αδειών (π.χ. άδεια μητρότητας, γονική άδεια) για τη φροντίδα των παιδιών	Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων			Τροποποίηση νομοθεσίας
5.5.5	Πρωώθηση/Ίδρυση /Λειτουργία Βρεφοκομικών και Παιδικών σταθμών σε χώρους εργασίας όπου εργοδοτείται μεγάλος αριθμός γυναικών	Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις			Αριθμός σταθμών

5.5.6	Υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας παιδιών (Κύπριων και μη): Παραλαβή από το σχολείο, σίτιση, καθοδήγηση από δασκάλους/ες για τις σχολικές εργασίες, συμμετοχή σε δραστηριότητες δημιουργικής απασχόλησης.	Πολυδύναμο Δημοτικό Κέντρο Λευκωσίας	Διαρκές	Υπάρχει χαμηλό κόστος για τους συμμετέχοντες. Η χρηματοδότηση των προγραμμάτων γίνεται από τις χορηγίες του Δήμου, του κράτους και ιδιωτικές και τυχόν ευρωπαϊκά προγράμματα	Αριθμός συμμετεχόντων
5.5.7	Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών και ατομικών συναντήσεων και διοργάνωση διαλέξεων και βιωματικών εργαστηρίων (με έμφαση σε προβλήματα που πλήττουν τις γυναίκες και με παράλληλη φύλαξη παιδιών)	Συμβουλευτικό Κέντρο Πολυδύναμου Δημοτικού Κέντρου Λευκωσίας	Διαρκές		Αριθμός συναντήσεων Αριθμός διαλέξεων και βιωματικών εργαστηρίων

Στόχος 6: Εξάλειψη Στερεοτύπων και Κοινωνικών Προκαταλήψεων

Σύμφωνα με τα Καταληκτικά Σχόλια της Επιτροπής CEDAW, η κυπριακή κοινωνία και γενικότερα οι τομείς της οικογένειας, της εργασίας, της πολιτικής και δημόσιας ζωής εξακολουθούν να διακατέχονται από βαθιά ριζωμένες πατριαρχικές αντιλήψεις και στερεότυπα σχετικά με τους κοινωνικούς ρόλους των δύο φύλων, τα οποία λειτουργούν εις βάρος των γυναικών, περιορίζοντας την πρόσβασή τους σε θέσεις λήψης αποφάσεων και εκλεγμένες θέσεις, επηρεάζοντας τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές τους επιλογές και τη θέση τους στην αγορά εργασίας.

2. Τα ΜΜΕ ως φορέας κοινωνικής αλλαγής αναμένεται να διαδραματίσουν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στην καλλιέργεια και διαμόρφωση νοοτροπίας απαλλαγμένης από τα στερεότυπα και τις κοινωνικές προκαταλήψεις, μέσα από δράσεις που προωθούν και προβάλλουν τη θετική εικόνα των γυναικών που δραστηριοποιούνται στην πολιτική και οικονομική ζωή, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα ίσες ευκαιρίες σε άντρες και γυναίκες. Παράλληλα, συστήνεται η ανάπτυξη διαφωτιστικών εκστρατειών που ν' απευθύνονται τόσο σε άντρες όσο και σε γυναίκες, σε συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών και τα ΜΜΕ.

3. Επιπρόσθετα, σ' ότι αφορά το εκπαιδευτικό σύστημα, η Επιτροπή CEDAW, ενώ σημειώνει με ικανοποίηση την υιοθέτηση του Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα Ανδρών και Γυναικών στην Εκπαίδευση, το οποίο περιλαμβάνει μέτρα για την αντιμετώπιση των παραδοσιακών ρόλων και των στερεοτύπων των φύλων στην οικογένεια και την κοινωνία, εκφράζει την ανησυχία της για την έλλειψη αξιολόγησης της εφαρμογής του Σχεδίου αυτού. Η Επιτροπή ανησυχεί επίσης για τη συγκέντρωση γυναικών σε τομείς σπουδών όπου παραδοσιακά κυριαρχούν γυναίκες και την υποεκπροσώπησή τους στην τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση.

4. Παράλληλα, το εκπαιδευτικό σύστημα και οι διάφοροι ακαδημαϊκοί φορείς οφείλουν να ενσωματώσουν την αρχή της ισότητας μεταξύ των δύο φύλων σε όλα τα εκπαιδευτικά προγράμματα και να αναπτύξουν δράσεις που ενθαρρύνουν και προωθούν την εμπλοκή των γυναικών σε όλους τους τομείς της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής ζωής.

5. Με βάση τα πιο πάνω, οι ενδιάμεσοι στόχοι για την εξάλειψη στερεοτύπων και κοινωνικών προκαταλήψεων καθορίστηκαν ως εξής:

- 1) Εξάλειψη προκαταλήψεων και προαγωγή της Ισότητας μέσω των ΜΜΕ και
- 2) Ενσωμάτωση του θέματος της Ισότητας στο εκπαιδευτικό σύστημα/εκπαιδευτικά προγράμματα.

Στόχος 6: Εξάλειψη Στερεοτύπων και Κοινωνικών Προκαταλήψεων

Ενδιάμεσος στόχος 1: Εξάλειψη προκαταλήψεων και προαγωγή της ισότητας μέσω των ΜΜΕ

	Δράσεις	Φορέας Υλοποίησης Υπουργείο/ Τμήμα/ Υπηρεσία	Χρόνος Υλοποίησης	Κοστολόγηση	Δείκτες Παρακολούθησης
6.1.1	Υιοθέτηση/Εφαρμογή κώδικα δεοντολογίας στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	Υπουργείο Εσωτερικών Αρχή Ραδιοτηλεόρασης			
6.1.2	Ευαισθητοποίηση και επιμόρφωση των επαγγελματιών των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης	Αρχή Ραδιοτηλεόρασης. Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων/Αρχή Ισότητας, Ένωση Συντακτών Υπουργείο Εσωτερικών			Αριθμός προγραμμάτων επιμόρφωσης Αριθμός ατόμων που επιμορφώνονται

Ενδιάμεσος στόχος 2: Ενσωμάτωση ισότητας στο εκπαιδευτικό σύστημα/εκπαιδευτικά προγράμματα					
	Δράσεις	Φορέας Υλοποίησης Υπουργείο/ Τμήμα/ Υπηρεσία	Χρόνος Υλοποίησης	Κοστολόγηση	Δείκτες Παρακολούθησης
6.2.1	Λειτουργία Διατμηματικής επιτροπής με εκπροσώπους όλων των τμημάτων και υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού. Η επιτροπή αυτή συντονίζει όλα τα θέματα ισότητας φύλου που αφορούν τις δράσεις του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού	Όλες οι διευθύνσεις του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού	Κάθε σχολική χρονιά		
6.2.2	Ολοήμερο σχολείο το οποίο επιτρέπει στους μαθητές και μαθήτριες να παρατείνουν την παραμονή τους στο σχολείο μελετώντας και ασχολούμενοι με άλλες καλλιτεχνικές, αθλητικές, παιδαγωγικές δραστηριότητες. Αξιοποίηση των υπηρεσιών Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας σε όλα τα σχολεία Πρόληψη και καταπολέμηση της βίας και της παραβατικότητας στο σχολείο και στην οικογένεια	Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης Διεύθυνση Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού			

6.2.3	Εφαρμογή προγραμμάτων στα σχολεία με στόχο την προώθηση της ισότητας και του αλληλοσεβασμού μεταξύ όλων των παιδιών της τάξης, ανεξάρτητα με την καταγωγή ή το φύλο τους	Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας	Όλη τη σχολική χρονιά	Από τους υφιστάμενους πόρους	
6.2.4.	Ανάπτυξη δράσεων για εξάλειψη κάθε μορφής στερεοτύπου μεταξύ ανδρών και γυναικών στα πλαίσια του στόχου: 'Η καλλιέργεια της ενεργού πολιτότητας με έμφαση στην κοινωνική αλληλεγγύη' (δεύτερος στόχος της σχολικής χρονιάς 2013 -14, όπως καθορίστηκε από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού)	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	2013 -14		Αριθμός δράσεων
6.2.5.	Λειτουργία ιστοσελίδας στο διαδικτυακό χώρο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για την ισότητα των φύλων	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού			Ιστοσελίδα
6.2.6.	<p>Προγράμματα για ενθάρρυνση ανάπτυξης θετικών στάσεων, δεξιοτήτων και συμπεριφορών σε θέματα όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ενεργός πολιτότητα ▪ Υγιείς διαπροσωπικές σχέσεις ▪ Αποδοχή, σεβασμός και διαχείριση της διαφορετικότητας ▪ Σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία - Οικογενειακός προγραμματισμός <p>Προκαταλήψεις, στερεότυπα, κοινωνικός αποκλεισμός και ρατσισμός</p>	<p>Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού</p> <p>(Συντονιστική Επιτροπή Αγωγής Υγείας και Πολιτότητας)</p>	Κάθε σχολική χρονιά		Αριθμός προγραμμάτων / δράσεων

6.2.7	Πρόγραμμα ενθάρρυνσης των κοριτσιών για αυξημένη συμμετοχή σε τεχνικές κατευθύνσεις και τη χρήση νέων τεχνολογιών	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού			Αριθμός συμμετοχών
6.2.8.	Διαμόρφωση σύγχρονης μαθητείας με στόχο την προσέλκυση κοριτσιών σε τεχνικές κατευθύνσεις και τη χρήση νέων τεχνολογιών	Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Διοικητικό μέρος) Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Διεύθυνση Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (Εκπαιδευτικό μέρος)	Επαναλαμβανόμενη Δράση (Έχει ληφθεί Υπουργική Απόφαση και υπεγράφη μνημόνιο συνεργασίας)		Διάδοση προγράμματος
6.2.9.	Ετοιμασία / διάθεση σύγχρονου εκπαιδευτικού υλικού που θα περιλαμβάνει τη διάσταση του φύλου με στόχο την καταπολέμηση των στερεοτύπων των φύλων (από μικρή ηλικία)	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού			Υλικό Διάθεση υλικού
6.2.10.	Διεξαγωγή έρευνας για καταγραφή των αναγκών και προσδοκιών γυναικών 'διαφορετικών' πολιτισμικών ομάδων καθώς και των παιδιών τους.	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού			Έρευνα

6.2.11.	Συναντήσεις καθηγητών/τριών Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής με μαθητές/τριες που επιδεικνύουν συμπεριφορές διάκρισης και δημιουργία βιωματικών ομάδων με στόχο την αποδοχή όλων των μαθητών/τριών	Υπηρεσία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής (Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού)	Όλη τη σχολική χρονιά		Αριθμός συναντήσεων
6.2.12.	Ένταξη θεμάτων αναφορικά με την ισότητα και τα στερεότυπα στο μάθημα Επαγγελματικής Αγωγής (ιδιαίτερα στο Ενιαίο Λύκειο και στην Τεχνική Σχολή - που θεωρείται πόλος έλξης κυρίως αγοριών)	Υπηρεσία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής (Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού)	Σεπτέμβριος 2014 – Ιανουάριος 2015	Από τους υφιστάμενους πόρους	Έντυπο και ηλεκτρονικό υλικό
6.2.13.	Παρουσίαση ανδροκρατούμενων/ γυναικοκρατούμενων επαγγελματιών από επαγγελματίες μέσα στα πλαίσια εργασίας στα Γυμνάσια και Λύκεια	Υπηρεσία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής (Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού), Επαγγελματίες από διάφορους χώρους	Δεκέμβριος 2013- Φεβρουάριος 2014 και Δεκέμβριος 2014 – Φεβρουάριος 2015	Από τους υφιστάμενους πόρους	Έντυπο και ηλεκτρονικό υλικό
6.2.14	Καταγραφή προγραμμάτων και δράσεων σε θέματα φύλου (για το ακαδημαϊκό και διοικητικό προσωπικό ή και τους φοιτητές) που βρίσκονται σε εξέλιξη ή έχουν προγραμματιστεί για το μέλλον από τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.	Διεύθυνση Ανώτερης και Ανώτατης Εκπαίδευσης (Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού)		Εβδομάδα Εργασίας	Αριθμός Προγραμμάτων
6.2.15	Συλλογή υλικού το οποίο σχετίζεται με την προώθηση της ισότητας των δύο φύλων (έργα τέχνης, άρθρα, φωτογραφίες)	Διεύθυνση Ανώτερης και Ανώτατης Εκπαίδευσης			Διάχυση - Παρουσίαση Υλικού

6.2.16	Διατμηματικό συνέδριο σε θέματα σχετικά με το φύλο για εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων	Μέση Εκπαίδευση (Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού)			Συνέδριο
6.2.17	Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και γονέων σε θέματα σχετικά με το φύλο <ul style="list-style-type: none"> Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και στελεχών της εκπαίδευσης σε επίπεδο σχολικής βάσης Επιμόρφωση γονέων σε επίπεδο σχολικής βάσης 	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού) Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας (Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού)			Αριθμός επιμορφώσεων
6.2.18	Σεμινάρια/διαλέξεις προς γονείς για την καταπολέμηση του έμφυλου επαγγελματικού διαχωρισμού	Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	2013-2015		
6.2.19	Επιμόρφωση Συμβούλων Επαγγελματικού Προσανατολισμού <ul style="list-style-type: none"> Φύλο και Επαγγελματικές Επιλογές Εισαγωγή της οπτικής του Φύλου στη Συμβουλευτική Διαδικασία Επαγγελματική Συμβουλευτική για την έμφυλη διάσταση Καλλιέργεια συνείδησης για τον περιοριστικό ρόλο του φύλου και 	Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού,	2013-2015		Αριθμός επιμορφώσεων Αριθμός συμμετεχόντων

	<p>τα στερεότυπα που συνδέονται μ' αυτό</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έκδοση Εγχειριδίου για Καθηγητές/τριες Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής για τη διεξαγωγή δραστηριοτήτων που αφορούν στα στερεότυπα των φύλων και τον έμφυλο διαχωρισμό των επαγγελμάτων 	<p>Παιδαγωγικό Ινστιτούτο</p> <p>Ανάδοχος φορέας</p>			
6.2.20	<p>Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση εκπαιδευτικών προδημοτικής, δημοτικής και μέσης εκπαίδευσης σε θέματα φύλου και καταπολέμησης του διαχωρισμού σε «ανδρικά» και «γυναικεία» επαγγέλματα</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ζητήματα διαφυλικών σχέσεων • Ρόλοι των φύλων • Στερεότυπα σε σχέση με το φύλο και τα επαγγέλματα • Πρακτικές κατευθύνσεις για την εξάλειψη στερεοτύπων 	<p>Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων</p> <p>Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού,</p> <p>Παιδαγωγικό Ινστιτούτο</p> <p>Ανάδοχος φορέας</p>			
6.2.21	<p>Επιμόρφωση εκπαιδευτικών σε θέματα πρόληψης και καταπολέμησης της παραβατικότητας με αναφορά στις διαφυλικές σχέσεις.</p>	<p>Διεύθυνση Δημοτικής, Μέσης Γενικής, Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης,</p> <p>Παιδαγωγικό Ινστιτούτο</p>			<p>Αριθμός επιμορφώσεων</p> <p>Αριθμός συμμετεχόντων</p>

6.2.22	Προώθηση της ισότητας των φύλων μέσα από την καλλιτεχνική δημιουργία και την ενημέρωση των παιδιών για τα ίσα δικαιώματα και ίσες ευθύνες	Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις			Διάχυση των αποτελεσμάτων μέσω της οργάνωσης εκθέσεων έργων των παιδιών σε σχολικές μονάδες και στη Λευκωσία και τη βράβευση έργων
6.2.23	Προκήρυξη Διαγωνισμού Συγγραφής Ομιλίας στα Λύκεια και τις Τεχνικές Σχολές με θέμα την Ισότητα των Φύλων	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού) Επιτροπή Ισότητας των Φύλων στην Απασχόληση και Επαγγελματική Εκπαίδευση	Γενάρης-Φεβράρης 2014	1000.00	Διάχυση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού

